

традиційно вважаються «жіночими». При цьому жінкам, які пройшли через місяць позбавлення волі, складніше дається процес ресоціалізації. Всі ці фактори потрібно враховувати при подальшій розробці проблеми та при впровадженні програм із попередження та подолання наслідків жіночої злочинності.

Література

1. Ломброзо Ч. Жінщина преступница и проститутка / Ч. Ломброзо, Г. Ферреро; Предисл. В. Чудновского. – Ставрополь: Изд-во А. А. Торбы, 1991. – 224 с.
2. Надьон О. Жіноча злочинність: деякі особливості розслідування справ / О. Надьон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznaves.com.ua/period/article/1111/%CD>
3. Статистика МВС: стан та структура злочинності в Україні за 2005-2011 рр. [Електронний ресурс] – Міністерство внутрішніх справ України. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
4. Тенденції жіночої злочинності в Україні / М. М. Чаплик // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Соціологія. – 2012. – Т. 201, Вип. 189. – С. 114-118. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdusoc_2012_201_189_24.pdf

УДК 343.211 (043.2)

Бондаренко Д. Ю., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Рощина І. О., к.ю.н., доцент

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИВАТНОПРАВОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ У КРИМІНАЛЬНУ ЮСТИЦІЮ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ЧАСУ

Зниження ефективності існуючих заходів кримінально-правового впливу на суспільні відносини – одна з нагальних проблем української дійсності. Це, в свою чергу, зумовлює негативну динаміку злочинності в країні. Перевантаженість системи правоохоронних органів зумовлює необхідність її структурної перебудови. Та це не є гарантією підвищення ефективності її функціонування.

Під приватноправовими засадами кримінальної юстиції варто розуміти передбачені нормами чинного законодавства правові режими, які надають процесуального значення волевиявленню приватних осіб – безпосередніх сторін кримінального конфлікту, що зумовлює якомога швидше та повніше задоволення їх законних прав та інтересів [3, с. 140]. Це сприяє зниженню рівня завантаженості системи правоохоронних органів, що в комплексі з одночасним проведенням реструктуризації, зможе значно вплинути на ефективність її функціонування та призведе до зниження рівня злочинності

у країні. А, отже, відбудеться досягнення задекларованих у кримінальному законодавстві цілей.

Вживаючи категорію «приватні інтереси», можна здійснювати їх диференціацію за критерієм ролі учасників кримінального провадження. Так, приватний інтерес підозрюваного (обвинуваченого) може виражатися в небажанні брати на себе тягар доказування власної невинуватості, відтак КПК наділив його правом у будь-який момент відмовитися від давання показань (п. 5 ч. 3 ст. 42 КПК України). Приватний інтерес свідка полягає у небажанні завдати шкоди своїм близьким у зв'язку з дачею показань: тому законодавчо закріплено право свідка відмовитися давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів (ч. 1 ст. 63 Конституції; п. 3 ч. 1 ст. 66 КПК України). Приватний інтерес особи, яка постраждала від кримінально караного діяння, може виражатися у небажанні порушення власного спокою розпочатим кримінальним провадженням, або у прагненні відшкодувати завдані збитки, шляхом «обміну» такого відшкодування на відмову від обвинувачення у вже розпочатому провадженні. Такі інтереси потерпілий може реалізувати шляхом відмови від свого права подати заяву, яка є єдиною підставою початку кримінального провадження у формі приватного обвинувачення (ч. 1 ст. 477 КПК) або від обвинувачення у вже розпочатому провадженні, що призведе до його закриття (п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК).

У правозастосовній практиці багатьох демократичних країн світу вже довгий час важливе місце займають механізми та процедури, спрямовані на ефективне вирішення кримінально-правових конфліктів з урахуванням особистих (приватних) інтересів його безпосередніх сторін (правопорушника і потерпілого). Прослідковується зменшення карного ухилу в процесі застосування заходів кримінально-правового характеру: на порушника головним чином покладається обов'язок відшкодувати завдані збитки тому суб'єкту, на права та інтереси якого було здійснено посягання. До того ж, у якості кримінальних санкцій все частіше застосовуються ті, які не пов'язані з обмеженням чи позбавленням волі, – позаяк це створює додатковий тягар для бюджету держави. На наш погляд, вплив на свідомість порушника шляхом застосування заходів, пов'язаних з обмеженням майнових прав (штрафи, конфіскації тощо) є наразі найефективнішими (в аспекті реалізації реститутивної і превентивної мети кримінального покарання).

З часів прийняття незалежності і до цього часу здійснюється ґрунтовна перебудова нормативної бази українського права в аспекті дотримання задекларованого в ст. 3 Конституції гуманістичного принципу. Тенденції щодо реформування системи вітчизняної кримінальної юстиції в напрямі її гуманізації найбільш яскраво прослідковуються у появі в КПК 2012 р. інституту угод про примирення між правопорушником і потерпілим, а також в розширенні переліку кримінальних правопорушень, провадження за

якими здійснюється у формі приватного обвинувачення [1]. Також варто зауважити, що і матеріальний закон (Кримінальний кодекс) містить відповідні положення: приватноправові засади в кримінальному праві України поширюються на інститути обставин, що виключають злочинність діяння; призначення покарання; звільнення від покарання та його відбування; звільнення від кримінальної відповідальності [2].

Аналіз матеріальних і процесуальних норм, що регламентують зазначені інститути, свідчить про зміщення акцентів кримінальної політики: на зміну усталеному державно-каральному підходу приходять ще донедавна акцесорний приватноправовий спосіб вирішення соціальних конфліктів. В цьому контексті варто зауважити, що реалізація можливості захисту і відновлення порушених прав та інтересів наразі багато в чому залежить від самої особи потерпілого: відкриття проваджень за понад п'ятдесятьма статтями КК України здійснюється лише у випадку подачі нею відповідної заяви; а швидкість та способи відновлення прав та інтересів, отримання компенсації за завдані збитки залежить від ступеня її особистісної взаємодії з особою правопорушника у кримінальному провадженні.

З урахуванням того, що рівень правоосвіченості наших громадян є наразі доволі низьким, вважаємо цілком доцільним внесення доповнень до відповідних положень Кримінального та Кримінального процесуального кодексів, які б більш детально регламентували інститути приватного обвинувачення та угод про примирення. Також необхідним є поширення практики надання правової допомоги (роз'яснень) з питань реалізації потерпілими та правопорушниками їх прав в аспекті медіативного шляху врегулювання конфлікту.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 37. – Ст. 1370.
2. Кримінальний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. № 2341-ІІІ (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
3. Глепова М. І. Співвідношення публічних і приватних начал у кримінальному процесі України / М. І. Глепова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. – 2013. – Вип. 6, Т. 2. – С. 139-142.